

ХОРОВИЙ КЛАС ГРИГОРІЯ ЛЕВЧЕНКА: ЄДНІСТЬ ФОРМАЛЬНОГО ТА НЕФОРМАЛЬНОГО ВИДІВ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сулаєва Н. В.,

д. пед. наук, професор,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка

Комишан Ю. В.

аспірант
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка

Сучасні вимоги до професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої педагогічної освіти передбачають конвергенцію різних видів освітньої діяльності, зокрема, формального й неформального. На доцільності уведення в систему навчання ЗВО неформальної освіти наголошується в нормативних документах з акредитації освітніх програм, де пропонується визнавати результати неформальної освіти на рівні з компетентностями, які формуються в ході отримання студентами формальної освіти [2].

Наразі у вітчизняній науковій практиці спостерігається підвищення інтересу до дослідження проблем надання майбутнім педагогам неформальної освіти. На увагу заслуговують дослідження В. Горленко, Л. Ніколенко, С. Овчарова, Н. Павлик, Г. Сотської, Н. Сулаєвої, які обґрунтовують доцільність отримання майбутніми учителями неформальної освіти, яка дасть змогу збагатити компетентності, сформовані в умовах формальної освіти у педагогічних вишах. Водночас питання конвергенції формальної й неформальної мистецької освіти на прикладі педагогічної діяльності окремих викладачів до сьогодні не розглядалося.

На особливу увагу, зокрема, заслуговують підходи до надання освітніх послуг майбутнім учителям музичного мистецтва в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка. Очільник кафедри музики, заслужений діяч мистецтв України, професор Григорій Левченко впродовж чотирьох десятиліть реалізує власний підхід у підготовці студентів до професійної діяльності. Викладач переконаний, що формуванню високодуховних та високопрофесійних учителів музичного мистецтва сприяє поєднання формального навчання у закладі вищої педагогічної освіти студентів з їхньою участю в художньо-творчих колективах, де у повній мірі може надаватися неформальна мистецька освіта. Професор наголошує: «неформальна мистецька освіта в хоровому колективі дає учасникові не тільки певний мистецький мінімум, формує естетичний смак, а й виробляє світогляд, дає

ACTUAL PROBLEMS OF SCIENCE AND PRACTICE

міцне духовне осердя, яке базується на засвоєнні кращих зразків українського народного мистецтва» [1, с. 24].

Підкреслимо, що неформальна мистецька освіта в системі професійної підготовки вчителя – це добровільна мистецька діяльність особистості, що здійснюється поза формальним навчанням у закладі вищої педагогічної освіти, реалізується здебільшого в художньо-творчих колективах і не супроводжується видачею диплома офіційного зразка [3, с. 5]. Наголосимо на тому факті, що формальну та неформальну освіту в системі професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва можна розділити лише теоретично. Це зумовлено тим, що почасти викладачі, які працюють зі студентами на лекційних і практичних заняттях, є керівниками художньо-творчих колективів. У такому випадку їхні студенти мають змогу вдосконалювати сформовані на заняттях компетентності у процесі неформальної мистецько-освітньої діяльності в такому колективі.

Саме в таких умовах працює Г. Левченко, який є викладачем дисципліни «Хоровий клас» з навчального плану здобувачів освіти зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) й водночас – керівником художньо-творчого колективу, українського народного хору «Калина» ПНПУ імені В. Г. Короленка. Студенти, які оволодівають низкою теоретичних дисциплін, як то «Історія української музики», «Теорія музики», «Методика музичного виховання», «Постановка голосу», «Диригування», «Хорознавство та хорове аранжування» мають вагоме теоретичне й практичне підґрунтя для засвоєння курсу «Хоровий клас».

Використовуючи ці напрацювання студентів Г. Левченко організовує роботу таким чином, щоб узагальнити та збагатити здобуті ними компетентності. Перш за все, зазначимо, що на засвоєння дисципліни «Хоровий клас» відводиться 2 академічні години на тиждень. Пари відбуваються на базі хору «Калина», де Г. Левченко демонструє основи практичної взаємодії керівника хору з його учасниками. На першому занятті студентам презентується методика розспівування вокального народного колективу (що є підтвердженням теоретичних засад, засвоєних у процесі вивчення дисципліни «Хорознавство та хорове аранжування»), демонструється процес зацікавлення учасників хору певним твором (закріплення матеріалу з дисципліни «Методика музичного виховання»), відбувається показ роботи над фрагментами нового твору з окремими партіями та перше зведення вивченого на репетиції фрагменту в єдине ціле.

Друге заняття, відповідно до розкладу навчального процесу, має відбуватися лише наступного тижня, та студент, який є учасником колективу «Калина», має змогу відвідати заняття хору ще, як мінімум, двічі на тиждень. У такому випадку він продовжує заглиблюватися в процес роботи над обраним твором уже на основі неформальної мистецько-освітньої діяльності в хорі. І так відбувається впродовж усіх років навчання студента.

У результаті майбутній учитель музичного мистецтва має змогу засвоїти високохудожній репертуар, на підбір якого в колективі звертається неабияка увага. Г. Левченко вважає, що хороший твір «це своєрідна морально-етична

ACTUAL PROBLEMS OF SCIENCE AND PRACTICE

норма, вивірена досвідом поколінь, згусток мудрості й почуттів, викристалізований у словесно-музичній формі» [1, с. 24]. Тому для виконання учасниками хору він добирає лише ті, які є довершеними зразками народної культури. Знання майбутнім учителем таких творів суттєво употужнить його готовність до майбутньої професійної діяльності.

Водночас систематичне поєднання формальної та неформальної освіти в колективі дасть змогу вплинути й на вдосконалення вокальних, слухових та вокально-хорових навичок, зокрема, володіння співочим диханням і прийомами звукоутворення, чистоту інтонування, здатність до ритмічного виконання, спроможність до ансамблевого співу тощо.

Надзвичайно важливим є формування в колективі здатності студентів до свідомого, активного, глибокого, художнього виконання хорових творів на основі здатності розкривати ідейно-художній зміст твору, передавати голосом, емоціями, мімікою й подекуди жестами внутрішні переживання. У ході роботи над творами від Г. Левченка можна почути прохання до студентів не співати, а заплакати, не кричати, а тужити, не прикидатися, а насправді жартувати. І виконавці поступово оволодівають вміннями співпереживати і передавати ці емоції в піснях.

Таким чином, свідоме поєднання Г. Левченком у процесі викладання навчальної дисципліни «Хоровий клас» формальної педагогічної освіти з неформальною мистецькою в українському народному хорі «Калина» є запорукою формування високопрофесійного майбутнього вчителя музичного мистецтва загального закладу середньої освіти.

Література

1. Левченко Г. З досвіду організації неформальної мистецької освіти в українському народному хорі «Калина». *Імідж сучасного педагога*. «Неформальна мистецька освіта». – Полтава: АСМІ. № 4 (123). 2012. С. 124-126.
2. Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти наказ мон від 11.07.2019 №977 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19>.
3. Сулаєва Н. В. Неформальна мистецька освіта майбутніх учителів у художньо-творчих колективах : автоф. дис... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ. 2014. 40 с.
4. Сулаєва Н. В. Неформальна мистецька освіта майбутніх учителів у художньо-творчих колективах : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ. 2014. 591 с.